

Гаяш О.В., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної реабілітації
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна

КОРЕКЦІЙНИЙ СУПРОВІД НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Учні з інтелектуальними порушеннями (ІП) є найбільш вразливою категорією школярів, яка потребує виняткової підтримки та уваги у час війни. Тож, незалежно від місця їх перебування заклади освіти мають прикласти всі зусилля, аби такі діти продовжили здобуття освіти та отримали необхідне корекційно-розвивальне навчання, корекційно-розвиткові послуги у безпечних умовах.

На сучасному етапі в теорії та практиці спеціальної педагогіки та психології напрацьовано досвід корекційно-розвивального навчання учнів з ІП. Методологічні підходи і теоретичні засади розробки проблеми навчання та виховання дітей із порушеннями інтелекту закладено у фундаментальних класичних і сучасних наукових дослідженнях: В. Бондаря, Л. Виготського, А. Граборова, Г. Дульнева, І. Єременка, В. Липи, М. Певзнер, В. Петрової, В. Синьова, Н. Стадненко, М. Супруна, Г. Мерсіянової, С.Миронової та ін.

Обов'язковою умовою корекційного супроводу дітей є створення спеціального освітнього простору, що передбачає наявність корекційно-розвивального обладнання, кваліфікованих кадрів, які володіють спеціальними методами і технологіями корекційно-розвивального навчання і виховання, асистента вчителя (в інклюзивному навчанні).

Найважливіше завдання освіти дітей з ІП – це підготовка їх до повноцінного життя в сучасних соціально-економічних умовах. Інтелектуальні порушення створюють труднощі в досягненні загальної освітньо-виховної мети, породжують суперечності між прагненнями дитини та її можливостями.

Проте за умови організованого корекційно-розвивального навчання й використання спеціальних методів, прийомів та засобів, діти з ІІ мають потенційні можливості для розвитку та навчання.

Ефективність корекційної роботи залежить від правильної постановки всього навчально-виховного процесу і від застосування специфічних прийомів навчання і виховання. Під час роботи з дітьми треба обов'язково враховувати структуру порушення для ефективності корекційно-педагогічного впливу. Корекційна робота має проводитися в усьому процесі навчання і виховання шляхом використання спеціальних педагогічних прийомів.

Корекційно-розвивальна робота проводиться на тому навчальному матеріалі, який є змістом будь-якого навчального предмета, тобто корекційний процес зливається з навчально-виховним. Слід зазначити, що вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості учнів з ІІ, конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення корекційно-розвивальних завдань та орієнтовних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Дистанційне навчання дає можливість організувати корекційний супровід навчання і виховання дітей з ІІ під час війни. За словами Т. Братишко, під час воєнних дій як ніколи актуальним є дотримання принципів дистанційного навчання дітей з ООП [1], зокрема:

1. Принципу індивідуального-диференційного підходу.
2. Принципу пластичності. Навчання має відбуватися в необхідному для здобувача освіти темпі.
3. Принципу інтерактивності. Усі діти повинні вчитися разом, але за допомогою комп'ютерного інформаційного середовища. Тобто дитина з ІІ має підтримувати зв'язок з однокласниками, вчителями, асистентом вчителя.

Для освоєння адаптованих, модифікованих освітніх програм дітьми з ІІ можуть бути рекомендовані такі засоби комунікації: використання завдань та рекомендацій, що розміщені на сайті закладу освіти; створення груп з батьками, учнями в соціальних мережах (Viber, Telegram та ін.); використання

електронних платформ (ZOOM, Google Classroom тощо); проведення Skype-конференцій; спілкування по телефону; листування електронною поштою тощо.

У спеціальній педагогіці сформульовані основні допоміжні засоби, які використовуються для досягнення корекційної мети:

1) спрощення структури і зменшення обсягу знань під час пояснення нового матеріалу відповідно до обмежених пізнавальних можливостей дитини;

2) уповільнення темпу навчання, що відповідає уповільненості психічних процесів, які відбуваються у дитини;

3) багаторазове повторення щойно поданого навчального матеріалу на всіх етапах його вивчення з метою запобігання забуванню, нечіткості сприймання;

4) максимальне використання предметної діяльності і досвіду дітей під час формування важких для них узагальнень;

5) забезпечення взаємокомпенсації функцій різних аналізаторів у поєднанні з аналітико-синтетичною діяльністю мозку (одночасно використовується слово, дія й наочне сприймання);

6) розподіл складних завдань на окремі частини для ґрунтовного вивчення кожної з них окремо з наступним відтворенням початкової структури знань;

7) використання різних видів інструкцій, попереднє планування дій;

8) виправлення та уточнення дії дитини за допомогою запитань, показу, тренувань;

9) постійна реалізація індивідуального підходу [3, с. 347].

Організація навчально-виховного процесу з дітьми з ІІ під час війни передбачає проведення корекційно-розвиткових занять. Такі заняття мають враховувати індивідуальні потреби та потенціал дитини з ІІ, визначені в індивідуальній програмі розвитку. Розклад корекційно-розвиткових занять з використанням дистанційних технологій навчання затверджується керівником закладу освіти та узгоджується з батьками дитини.

При дистанційному навчанні осіб з ІІІ навчальний процес здійснюється за участю асистента вчителя або батьків дитини. Сьогодні багато асистентів учителів в інклюзивних класах працюють на уроках за допомогою Google Classes. Частина завдань діти з ІІІ можуть опрацьовувати з допомогою асистента в окремій онлайн-кімнаті чи індивідуально. Корекційна робота може бути організована для всіх учнів з ІІІ через платформу Google Workspace for Education, якими може користуватись кожен асистент вчителя, який потребує методичної чи інформаційної допомоги.

Навчально-виховна і корекційно-розвивальна робота з дітьми з ІІІ має носити комплексний характер, охоплювати всі лінії їхнього індивідуального розвитку.

Отже, цілеспрямоване корекційно-розвивальне навчання і виховання є визначальним для психічного розвитку дітей з ІІІ. Під впливом корекційного навчання психічний розвиток дітей зазнає суттєвих позитивних змін, одночасно формуються знання і навички, потреби та інтереси, які закладають основу для посиленої соціально-трудової реабілітації.

Список використаних джерел

1. Братишко Т. Організація дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. №70, Т.1. С. 51-53.
2. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
3. Синьов В. М., Матвєєва М. П., Хохліна О. Психологія розумово відсталої дитини : підручник. Київ: Знання. 2008. 359 с.